

5774

Torah from Around the World

Rabbi Jisjmaël zegt: Wees soepel met je meerderen, en geduldig met een jongere, en ontvang iedereen met vreugde.

Pirké Avot 3:12 [Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 17 mei 2014 / 17 ijar 5774: Bechoekotai, Wajikra / Leviticus 26:3 – 27:34

Tanach: blz. 254 - 260

Haftara : Jirmeja 16:19 – 17:14

Tanach: blz. 951 - 952

Commentaar: Rabbijn Michael Dolgin, rabbijn van de [Temple Sinai](#) Gemeente in Toronto, Canada

Vertaling: Paula Reisner

[Het Engelse origineel](#)

Wereldjodendom

Geen sidra in onze Tora bespreekt het Jodendom met betrekking tot de aarde op helderder wijze dan de sidrot Behar en Bechoekotai. Het gebod van het Sjabbatjaar maakt duidelijk dat de hele aarde, niet alleen het Land Israël, aan God behoort en alleen aan ons te leen is gegeven. Dit concept herinnert ons aan het allereerste begin van Rasji's eerste commentaar op de Tora. Hij beweert helemaal aan het begin van zijn commentaar op Beresjiet [Genesis] 1:1, dat het Scheppingsverhaal zelf vooral wordt gepresenteerd opdat, nadat het goddelijk eigendomsrecht van de hele aarde is bevestigd, één land geheiligd kan worden en als heilig bezit aan ons volk kan worden toegewezen als erfstuk. De relatie tussen het Heilige en de aarde zelf wordt, zo blijkt uit die beroemde woorden, gezien door de lens die wordt gevormd door ons Land Israël. Op dezelfde wijze zijn sociale en ethische wetten die als relevant worden beschouwd voor Erets Jisraël [het Land Israel] en die alleen daar toepasbaar zijn, het voornaamste thema van de sidra van deze week.

Ondanks die primaire focus, bevat de sidra van deze week ook een van de zeldzame verwijzingen in de Tora naar de verstrooiing van Joden over de hele aarde. De begrippen

'verbanning' en 'diaspora' zijn diep verankerd in de joodse geschiedenis en het joodse gedachtegoed. We zijn gewend aan deze twee termen, zowel in onze spreektaal als aan hun Hebreeuwse equivalenten: verbanning – *galoet* en diaspora – *tefoetsot*. Deze twee termen vertegenwoordigen verschillende vooronderstellingen, waardoor we het joodse bestaan in de hele wereld en zijn relatie tot Israël kunnen zien. De eerste term drukt een oordeel uit. De aanwezigheid van Joden in gemeenschappen over de hele aardbol wordt gezien als (om het beleefd uit te drukken) de consequentie van zondig gedrag. *Galoet* is niet alleen een plek, maar een geestestoestand. We zijn vervreemd en ver verwijderd van het heilige, en van het juiste en rechtvaardige pad. Het is niet verbazingwekkend dat de term diaspora – *tefoetsot* – het woord verbanning heeft vervangen in de meeste gesprekken die tegenwoordig worden gevoerd. De aanwezigheid van Joden die zijn verstrooid over de wereld is een realiteit, die moet worden erkend. Het Museum van de Diaspora [Beth haTefoetsot, red.] in Tel Aviv vertegenwoordigt deze benadering. Zelfs in een museum in de Staat Israël zelf behoren joodse geschiedenis, cultuur, kunst en architectuur die vorm kregen overal ter wereld te worden erkend. Geen van deze extreme benaderingswijzen lijkt de problematiek die inherent is aan onze gecompliceerde geografische werkelijkheid te kunnen omvatten. Hoe het zij, de sidra van deze week gebruikt nog een andere uitdrukking. De sleutelwoorden worden gevonden in sidra Bechoekotai, hoofdstuk 26, pasoek [vers] 33. De vertaling luidt: „En jullie zal Ik onder vreemde volken verstrooien . . .” Wat betekent het om een verstrooid volk te zijn? Deze ongewone benadering vraagt om een nadere beschouwing.

De beginpassage van sidra Bechoekotai is uitdagend. Hij beschrijft de van God gegeven consequenties voor ons falen om het Sjabbatjaar uit te voeren en de goddelijke soevereiniteit over de fysieke wereld te erkennen. De context waarin het verstrooien van het volk Israël wordt vermeld, is negatief. Maar niet alle commentatoren steunen unaniem deze gedachtengang. Rasji's commentaar op pasoek 33 spreekt over de uitdaging aan en de heling van een verstrooid volk: „Dit kenmerk (verstrooid zijn) is inderdaad zwaar, want als de leden van een volk verbannen zijn naar een enkele plek, ziet en troost men elkaar.” Het is zwaar om een volk verspreid over de wereld te zijn, dat op zo veel verschillende plekken op aarde leeft. Men zou gemakkelijk de moed kunnen verliezen. Maar als we steeds de aanwezigheid van andere Joden gewaar worden en elkaar zien, kunnen we hier kracht en troost uit putten. Rabbijn Joseph Bechor Shor, een student van Rasji's kleinzoon Rabbenoe Tam, beschreef ons verstrooid zijn als een daad van goddelijke *chesed* [liefde, red.], die ons - door ons vele plekken te geven om wortel te schieten - God loyaliteit toont. Bechor Shors voorstelling van zaken is echter niet geheel positief. Ons verstrooid zijn is een bron van veiligheid, omdat die het de vijanden van ons volk moeilijker maakt om ons aan te vallen. Hoewel hij leefde in een tijd waarin de onafhankelijke staat Israël niet bestond om ons bescherming te bieden, zijn zijn woorden tegenwoordig niet zonder belang. Recente statistieken tonen aan dat met toenemende urbanisatie, 50% van alle Joden tegenwoordig in vijf belangrijke stadscentra wonen (New York, Los Angeles, Jeruzalem, Tel Aviv en Haifa). Deze concentratie maakt ons tegelijkertijd sterker en potentieel kwetsbaarder.

De Hebreeuwse uitdrukking voor een volk 'verstrooid' onder de volkeren is onbekend. In feite komt zijn woordwortel *zayin-resh-hé* met deze betekenis slechts driemaal voor in de hele Tora. Afgezien van onze pasoek, zijn de andere voorbeelden lastig. Na de episode met het Gouden Kalf, is de afgod verbrand tot een fijn poeder, dat vervolgens wordt „verstrooid” over het water. (Sjemot/Exodus 32:20). Deze beeldspraak komt van het ritueel van de sota of de van overspel verdachte vrouw (Bemidbar/Numeri 5). De verbinding impliceert dat een test is vereist om te begrijpen of de Israëlieten God verwierpen met het Gouden Kalf of dat zij werden misleid en verward waren door moeilijke omstandigheden en na eeuwen van slavernij. De andere plek waar deze drie-letterige woordwortel wordt gebruikt is aan het eind van het verhaal over de opstand van Korach. In dat verhaal wordt het gepaste reukoffer van wierook op vuur gebruikt als een test om de ware leiders te onderscheiden van de zelfzuchtige opstandelingen. De overblijvende kolen van dat sleutelmoment worden „verstrooid” buiten het kamp, omdat ze heilig zijn geworden. (Bemidbar/Numeri 17:2). Het overeenkomstige element in deze twee verhalen is dat van beproeving of onderzoek. Alleen door verstrooiing kan het heilige van het profane worden gescheiden. Alleen op deze manier kunnen we de intenties vaststellen die achter onze keuzes liggen.

Ons volk, verstedelijkt en geconcentreerd in bepaalde centra's, blijft aanwezig over de hele wereld. Deze realiteit is een simpel feit noch een goddelijke straf. Wellicht moeten we ons verstrooid zijn zien als een test. Als een gelegenheid om onze ware aard te bewijzen door de manier waarop we ons met elkaar verbinden en voor elkaar zorgen. Grote en kleine gemeenschappen, verstedelijkte en geïsoleerde bevolkingen krijgen te maken met verschillende uitdagingen en kansen. De sidra van deze week herinnert ons eraan, dat wij ze als een volk samen tegemoet moeten treden.